

Teema 2. Sama jää on peittänyt meidät

FAKTAT J4. Tietoa jääkausista

Jääkausi on maapallon historiassa aikajakso, jolloin ilmasto on kylmempi ja laajat maa-alueet ovat jään peitossa. Termi voi viitata jäätiköitymiseen (kuten viimeisimpään Veiksel-jääkauteen) tai pitempään ajanjaksoon, jolloin on useita jäätiköitymisiä.

Mannerjäätikkö-termiä käytetään, kun koko alue on jään peitossa ja vain yksittäiset vuorenhuiput pilkistävät jäädästä. Mannerjäätikkö eroaa vuoristojäätiköstä siinä, että se ylettyy tunturijonon ulkopuolelle ja kasvaa niistä riippumatta.

Maapallon historian aikana on tapahtunut useita jäätiköitymisiä. Vanhimmat jääkauden jäljet ovat 2,4 miljoonan vuoden takaa. 600 000 viime vuoden aikana meillä on ollut kolme jääkautta (Elster, Saale ja Veiksel), ja niiden välikaudet ovat kestäneet noin

15 000 vuotta (elämme tätä nykyä todennäköisesti tällaista välikautta). Yleisesti jääkausista puhuessamme viittaamme Veiksel-jääkauteen. Se alkoi 115 000 vuotta sitten ja keskeytyi joitain kertoja lämpimien kausien (interstadiaalien) takia. Mannerjää oli laajimmillaan 22 000 vuotta sitten, ja 10 000 vuotta sitten melkein koko jääpeite oli sulanut pois.

Suuret mannerjäätiköt muokkaavat vallitsevaa maisemaa ja jättävät jälkeensä uurteita ja sedimenttiä, joka kerrostuu jään etenemisen ja sulamisen yhteydessä. Tämänkaltaista sedimenttiä ovat esimerkiksi moreeni ja kerrallinen glasiaalisavi. Luonnossa voi ehkä nähdä joitain jälkiä kolmesta viimeisimmästä jääkaudesta, mutta kaikkein tuoreimmasta näkyy selviä jälkiä joka puolella.

Fennoskandia oli saari atlantin voutameressä eem-lämpökauden päättyessä 120 000 vuotta sitten.

